

CAMBRIDGE INTERNATIONAL EXAMINATIONS
International General Certificate of Secondary Education

SANSKRIT — Option A

0499/01

PAPER 1. Translation and Set Text

MAY/JUNE 2016

Time: 2 hours

Total Marks: 120

Instructions to Candidates

Answer ALL questions.

Write your answers in the Answer Book provided.

Information for Candidates

In Sanskrit passages, underlined words are glossed.

The marks for the various parts of questions are shown in brackets: e.g. [2].

You are reminded of the importance of accurate spelling, punctuation, grammar and orderly presentation in your answers.

This paper has four questions.

1 Passage for Comprehension

Read through the following passage carefully. Do not write out a translation, but answer the questions which follow. Your answers should be in English, with Sanskrit names in transliteration.

The demon Virādhā is freed from a horrible form by Rāma.

रामः सोदरेण सह वनम् अगच्छत् । रामस्य भार्या सीता
नाम । सा अपि अरण्यम् प्राविशत् । तत्र राक्षसः अवसत् ।
राक्षसः विराधः नाम । सः नरान् नारीः च अखादत् ।
विराधेन मुन्दरी सीता दृष्टा हस्ताभ्याम् गृहीता च । त्वम्
मम भार्या भविष्यसि इति सः अक्रोशत् । रामः राक्षसम् प्रति 5
शरान् शीघ्रम् अक्षिपत् । रामस्य सोदरः साहाय्यम् अकरोत् ।
राक्षसस्य हस्तौ भिन्नौ सीता मुक्ता च । विराधः रामम्
अवदत् मया अधर्मः कृतः । तस्मात् राक्षसस्य रूपम् मह्यम्
दत्तम् । विवरम् खन । मम देहम् विवरे क्षिप इति । रामः
एवम् अकरोत् । विराधः मृतः भूत्वा राक्षसस्य घोरात् देहात् 10
मुक्तः अभवत् ॥

<i>aranya</i> (n)	forest	<i>adharmā</i> (m)	unrighteous act
<i>mama</i>	my	<i>mahyam</i>	to me
<i>sāhāyya</i> (n)	help	<i>datta</i> (mfn)	given
<i>bhinna</i> (mfn)	broken open	<i>vivara</i> (m)	hole
<i>mukta</i> (mfn)	freed	<i>khanati</i>	digs
<i>mayā</i>	by me	<i>bhūtvā</i>	having become

- (a) With whom did Rāma go to the forest? (line 1) [1]
- (b) Translate '*rāmasya bhāryā sītā nāma*'. (lines 1 and 2) [5]
- (c) What did Virādha eat? (line 3) [2]
- (d) What did Virādha do to Sītā? (line 4) [2]
- (e) What did Virādha cry out? (lines 4 and 5) [4]
- (f) Translate '*rāmaḥ rākṣasam prati śarān śīghram akṣipat*'. (lines 5 and 6) [7]
- (g) What were broken open? (line 7) [2]
- (h) Why, according to line 8, had Virādha been given the form of a demon? [3]
- (i) What does Virādha tell Rāma to do? (line 9) [4]

[Total: 30 marks]

[Turn over

2 Translate the following sentences into English:

- (a) एकदा ऋषिः राजपुत्रम् अगच्छत् सत्यम् अवदत् च। [2]
- (b) तदा नृपस्य कुक्कुराः नराणाम् अन्नम् खादन्ति स्म। [2]
- (c) जलम् तत्र दृष्ट्वा गजाः वनम् प्रति अचरन्। [2]
- (d) अचिरेण बहवः बालकाः सुन्दरात् नगरात् शीघ्रम् धाविष्यन्ति। [2]
- (e) कृष्णे गगने चन्द्रः तारकाः च शिष्यैः दृष्टाः। [2]
- (f) नार्याः गुरुः उत्तमः इति प्रबलः वीरः अचिन्तयत्। [2]
- (g) यदा गृहस्य द्वारम् नष्टम् तदा सैनिकाः प्राविशन्। [2]
- (h) सिंहम् श्रुत्वा अनेके भीताः मृगाः नदीम् अधावन्। [2]
- (i) देवाः स्वर्गे वसन्ति इति जननी पुत्रम् प्रतिवदति। [2]
- (j) अन्ये जनाः पुस्तकानि पठन्ति सुखम् लभन्ते च। [2]

[Total: 20 marks]

3 (a) Transliterate the following sentences into Roman script:

- (i) कदा कपयः ऋषेः समीपे उपविशन्ति। [2]
- (ii) धर्मः सर्वेभ्यः जनेभ्यः आनन्दम् आनयति। [3]
- (iii) राजगृहेषु राक्षस्यः क्रीडन्ति हसन्ति च। [2]
- (iv) कुशलाः सोढराः सुन्दर्याम् नार्याम् अस्निह्यन्। [3]

(b) Convert the following sentences into *devanāgarī* script:

- (i) *satyam śrutvā sevakāḥ grhāt adhāvan.* [2]
- (ii) *devāḥ rākṣasaiḥ saha yuddham kariṣyanti.* [3]
- (iii) *bahūni phalāni teṣu vṛkṣeṣu drṣṭāni.* [2]
- (iv) *aneke sainikāḥ nagarasya mārgēṣu tiṣṭhanti.* [3]

[Total: 20 marks]

SET TEXT – MAHĀBHĀRATA (adapted)

Passage for Comprehension

- 4 Read carefully through the following two Sanskrit passages A and B. Do not write out a translation but answer the questions which follow each passage. Your answers should be in English, with Sanskrit names in transliteration.

A

पाण्डवानाम् गुरुः द्रोणः नाम। द्रोणः अतीव साधुः गुरुः आसीत्।
 सर्वस्मात् लोकात् शिष्याः तम् ज्ञानिनम् आगतवन्तः। एकदा एकः
 निषादः एकलव्यः नाम्ना धीमन्तम् द्रोणम् आगतवान्। द्रोणः तु
 एकलव्यम् अवदत् गच्छ निषाद अहम् तव गुरुः न भविष्यामि इति।
 एकलव्यः वनम् अगच्छत् तत्र च द्रोणस्य मूर्तिम् अकरोत्। मूर्तेः
 समीपे एकलव्यः शरान् पुनः पुनः क्षिप्तवान्। अचिरेण सः अतीव
 कुशलः अभवत्। तस्मिन् एव काले पाण्डवाः कौरवाः च वने मृगम्
 अनुधावन्ति स्म। तेषाम् कुक्कुरः एकलव्यस्य समीपे गतवान्।
 एकलव्यम् दृष्ट्वा कुक्कुरः अक्रोशत् ॥

5

- (a) Who, according to line 1, was Droṇa? [2]
- (b) Translate 'droṇaḥ atīva sādhuḥ guruḥ āsīt'. (line 1) [3]
- (c) From where, as mentioned in line 2, did pupils come? [1]
- (d) Translate 'ekaḥ niṣādaḥ ekalavyaḥ nāmnā dhīmantaṁ droṇam āgatavān'.
(lines 2 and 3) [4]
- (e) What did Droṇa say to Ekalavya in line 4? [2]
- (f) Say how Ekalavya became very skilful at archery. (lines 5 and 6) [3]
- (g) Translate 'teṣāṁ kukkuraḥ ekalavyasya samīpe gatavān. ekalavyam dṛṣṭvā
kukkuraḥ akrośat'. (lines 8 and 9) [5]
- (h) Narrate the remainder of the story of Ekalavya which is not given in this passage.
What do you think this story teaches us? Write about 100 words in total. [5]

[Turn over

B

दुर्योधनस्य माता गान्धारी नाम दुर्योधनम् उक्तवती नग्नः माम्
 आगच्छ इति। यदा तु दुर्योधनः गान्धारीम् आगच्छत् तदा ऊरु
 आवृतौ। तस्मात् दुर्योधनस्य ऊरु न रक्षितौ। युद्धस्य अन्ते दुर्योधनः
 कम् चित् जलाशयम् प्राविशत्। सः तु पाण्डवैः अचिरेण लब्धः।
 दुर्योधनः भीमेन सह युद्धम् कृतवान्। भीमः दुर्योधनस्य ऊरु
 गदया अतुदत्। दुर्योधनः भूमौ अपतत् भीमम् अवदत् च त्वया
 अधर्मः कृतः। अहम् एव स्वर्गम् गमिष्यामि इति। एवम् दुर्योधनः
 भीमेन हतः ॥

5

- (a) What did Gāndhārī command Duryodhana to do? (lines 1 and 2) [3]
- (b) In what way did Duryodhana disobey this instruction? (lines 2 and 3) [2]
- (c) Translate '*tasmāt duryodhanasya ūrū na rakṣitau*'. (line 3) [3]
- (d) What did Duryodhana enter at the end of the battle? (lines 3 and 4) [1]
- (e) Who found Duryodhana? (line 4) [1]
- (f) Which weapon is spoken of in line 6? [1]
- (g) Translate '*duryodhanaḥ bhūmau apatat bhīmam avadat ca tvayā adharmāḥ kṛtaḥ*'. (lines 6 and 7) [5]
- (h) Where does Duryodhana say he will go? (line 7) [1]
- (i) Narrate in detail how Duryodhana's hatred of the Pāṇḍavas developed. Is there any positive message that can be taken from this story? Write about 150 words in total. [8]

[Total: 25 + 25 = 50 marks]

END

